laminart

efe yayın grubu

Mobilya & Dekorasyon & Sanat & Tasarım Dergisi

191970 HAZİRAN-TEMMUZ 2004 Sayı: 32 Fiyatı: 5.000.000TL

ISSN 1303-037X

Bahçe Dosyası

- RÖPORTAJ: Türk Mobilya Sektörünün Bugünü ve Geleceği
- Ekonomi Köşesi
- Efes
- Şirince
- Sasmil & Xylexpo Fuarı

içindekiler

Editörden..... 26

Posta Haber..... 28-46

Alışveriş Dosyası..... 48-51

Mobilya Mağazaları..... 54-58

RÖPORTAJ: Türkiye Mobilya Sektörünün Bugünü ve Geleceği..... 60-69

Kafa Atmakla Duvar Yıkılır Mı?..... 74-75

Bahçe Dosyası..... 76-89

Sasmil & Xylexpo 2004 Fuarı..... 90-95

Türkiye Liflevha Endüstrisi Dış Ticaret Durumu..... 116-129

Ahşap Yapılarda Yapı Hasarları..... 130-135

Adı Gibi Şirin Bir Köy: ŞİRİNCE..... 136-137

Akdeniz Dünyasının En Büyük Antik Kentlerinden Birisi: EFES..... 138-143

İstanbul Müzik Festivali..... 144-146

Adresler..... 152

Kapak Fotoğrafı Ica

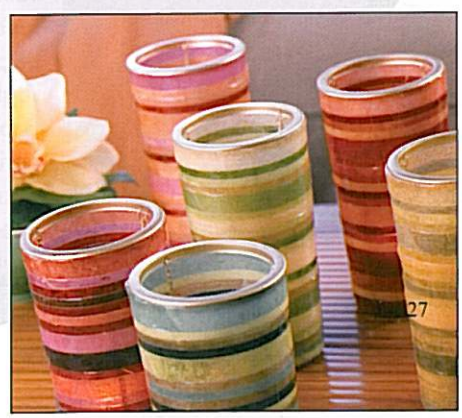

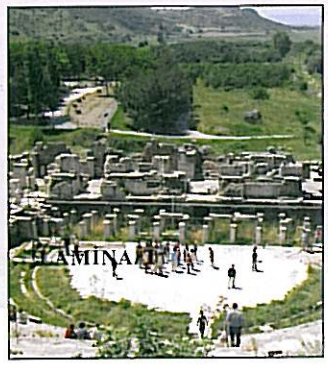

TÜRKİYE LİFLEVHA ENDÜSTRİSİ DIŞ TİCARET DURUMU*

Yalçın ÖRS[1]
M. Hakan AKYILDIZ[2]

ÖZET

Bu çalışmada, Türkiye'deki liflevha endüstrisi ithalat ve ihracatı, ticari dengesi, ülkeler bazında dış ticareti ve Türkiye liflevha endüstrisinin dünyadaki yeri incelenmiştir. Bunun için, sektördeki kuruluşlarla birebir görüşmeler yapılmış ve ayrıca, Dış Ticaret Müsteşarlığı, Devlet İstatistik Enstitüsü ve FAO kayıtlarından yararlanılmıştır. Değerlendirmeler 1997-2001 dönemi için yapılmıştır.

Liflevha endüstrisi uluslararası ticarette 4411 GTİP numarası ile tanımlanmakta ve 12 haneli açılımla detaylandırılmaktadır. Liflevha dış ticaret dengesi sürekli eksi değer göstermektedir. Uzmanlaşma katsayısı yüksek olmakla beraber dış rekabete açık değildir. Liflevha ithalat ve ihracatının genel ithalat ve ihracat içerisindeki payları düşüktür. Türkiye liflevha endüstrisi dünya genelinde dış ticaret açısından alt sıralarda yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Liflevha, İthalat, İhracat, Türkiye, Dünya

1. GİRİŞ

İzolasyon levhası, orta sert liflevha (MDF) veya yüksek yoğunluklu liflevha (HDF) gibi çeşitleri olan liflevha ürünleri Türkiye piyasasında yaygın bir kullanım alanına sahiptir. Diğer levha ürünlerine göre daha pahalı olmasına rağmen liflevha kullanımının artma nedenleri son yıllarda Türkiye mobilya endüstrisinde görülen hızlı büyüme, değişen kalite anlayışı ve gelişen dış ticari ilişkiler olarak sayılabilir (Koç ve Aksu, 1999).

Liflevha sektörü, ulusal ve uluslararası ticarette kabul gören kodlama sistemleri ile alt ürünler bazında numaralandırılarak değerlendirilmektedir. Ulusal Faaliyet ve Ürün Sınıflaması (US-97) sistematiğine göre Liflevha endüstrisi Kısım-D: İMALAT SANAYİ, Bölüm-20 altında mütalaa edilmektedir. Türkiye'de sanayi ve üretime ilişkin istatistikler US-97 (ISIC-Rev.3) çerçevesinde ele alınmaktadır (Akyıldız, 2003; Anonim, 1994; Anonim, 1997).

Bu sınıflamada, 202 "Ağaç ve Mantar Ürünleri İmalatı (Mobilya hariç); Hasır ve Buna Benzer, Örülerek Yapılan Maddelerin İmalatı" ana grubu altında 2021 grubu "tahta plaka imalatı; kontraplak, yongalevha, sunta, diğer pano ve tahtaların imalatı" şeklinde genel bir tanım ile başlamakta ve Liflevha "2021.0.04" kodu ile "ağaçtan veya diğer odunsu maddelerden liflevhalar" şeklinde tanımlanarak 9 haneli açılım ile detaylandırılmaktadır (Akyıldız, 2003; Anonim, 1994).

Ayrıca, Türkiye'de ticari sınıflamalara yönelik olarak harmonize sistem kullanılmakta olup, harmonize sistem ülkemizin de taraf olduğu Gümrük İşbirliği Konseyi tarafından hazırlanan ve akit ülkelerin ithalat ve ihracat işlemlerinde kullandıkları bir ürün sınıflama sistemidir. Ülkemizde 1989 yılından beri kullanılmakta olan harmonize sistem sınıflandırmalarına dayalı 8 haneli istatistik pozisyonları geliştirilmiştir. Türkiye'nin 1996 yılında Gümrük Birliği'ne girmesi nedeni ile harmonize sistem 12 haneye çıkarılmıştır (Akyıldız, 20033; Anonim, 1997; Togay, 2002). Bu sınıflandırmada, Bölüm IX "ağaç ve ahşap eşya; odun kömürü; mantar ve mantardan mamul eşya; hasırdan, sazdan veya örülmeye elverişli diğer maddelerden mamuller; sepetçi ve sahırcı eşyası" ana başlığı altında liflevha sektörü fasıl 44 içerisinde 4411 pozisyon kodu ile "ağaçtan ve diğer odunsu maddelerden Liflevhalar (reçineler veya diğer organik maddelerle aglomere edilmiş olsun olmasın)" başlığı altında 12 haneli açılımla yer almaktadır (Akyıldız, 2003; Anonim, 2001; Anonim, 2000).

12 haneli kodla yapılmakta olan bu sınıflandırmada ilk altı rakam armonize sistem nomanklatörü (ASN) kodunu, 7. ve 8. rakamlar AB'nin kombine noman-

* Bu çalışma G.Ü. Rektörlüğü, Bilimsel Araştırma Projelerince desteklenmiştir.
1. Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, Teknik Eğt. Fak., Mobilya ve Dekorasyon Eğt. Bölümü Öğretim Üyesi, Ankara
2. Dr., Gazi Üniversitesi, Kastamonu Orman Fakültesi Araştırma Görevlisi, Kastamonu

klatör (KN) kodunu, 9. ve 10. rakamlar farklı vergi uygulamaları nedeni ile açılan pozisyonları gösteren kodları, 11. ve 12. rakamlar ise istatistik kodlarını göstermek için kullanılmaktadır. Eşyanın tanımı bölümünde, ASN'nün pozisyon ve alt pozisyonları ile KN ayrımları, milli ihtiyaçlar için açılan alt pozisyonlar ve istatistik pozisyonları; ölçü birimi bölümünde de Avrupa Birliği kombine nomanklatöründeki ölçü birimleri kullanılmaktadır (Anonim, 2001; Anonim, 2000).

2. MATERYAL VE METOD

Liflevha sektörü ile ilgili bilgiler Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı (HDTM), Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE) kayıtlarından elde edilmiştir. Gümrük tarife cetvelinde fasıl 44 içerisinde 4411 GTİP numarası ile sınıflandırılmakta olan liflevha sektörünün dış ticaret verileri için Dış Ticaret Müsteşarlığı kayıtlarından yararlanılmıştır.

Dış ticaret değerlerinde, ithalat rakamları mal bedeli, sigorta ve taşıma giderlerinin dahil olduğu CIF (Coast, Insurance, Freight) değerleri ile, ihracat rakamları ise mal bedeli ve gemiye yüklenene kadar yapılan masrafların dahil olduğu FOB (Free on Board) değerleri ile ABD doları olarak verilmektedir. Dış ticaret değerleri 1997-2001 dönemi için ele alınmış ve 1998-2001 yılları arasındaki değişim oranları % olarak hesaplanmıştır. İthalat ve ihracat bilgileri ülkeler ve ülke gruplarına göre sınıflandırılarak, beş yıllık dönem ve her yıl için ayrı değerlendirilmiştir. Buna ilaveten;

$$\text{İthalat Sızma Oranı (Import Penetration Rate)} = \frac{\text{Sektör İthalat Miktarı}}{\text{Toplam İç Talep}} \times 100$$

Toplam İç Talep = Yurt içi üretim + İthalat - İhracat

Uzmanlaşma Katsayısı = Sektör üretimi / Yurtiçi tüketim

Dış Rekabete Açıklık = (Sektör ihracatı / Sektör üretimi) + ((1 - (Sektör ihracatı / Sektör üretimi)) x (Sektör ithalatı / Sektörde yurtiçi tüketim)

Sektörün uzmanlaşma derecesi = Sektörün ihracat miktarı / ithalat miktarı

eşitliklerinden hesaplanmıştır. İhracat piyasa payı, sektördeki ihracat miktarının o sektördeki dünya ihracat miktarına bölünmesi ile hesaplanmakta olup, sektörün dünya ihracatındaki yerini göstermektedir.

3. BULGULAR

Liflevha ana malları için yapılan sınıflandırma; Birleşmiş Milletlerin "Tüm Ekonomik Faaliyetlerin Uluslararası Standart Sanayi Sınıflaması" dikkate alınarak yapılmıştır (2, 5). Bu doğrultuda liflevhalar yoğunluklarına ($\breve{g}$) göre;

1- $\breve{g} > 0,8$ g/cm³ olanlar,
2- 0,8 g/cm³ > $\breve{g}$ > 0,5 g/cm³ olanlar,
3- 0,5 g/cm³ > $\breve{g}$ > 0,35 g/cm³ olanlar,
4- Diğerleri,

olarak dört grupta toplanmıştır.

Liflevha sektörü 1997-2001 yılları ürün ithalat ve ih,ı toplam olarak Çizelge 1'de verilmiştir.

Şekil 1. İhracat yapılamama nedenlerinin dağılımı (%)

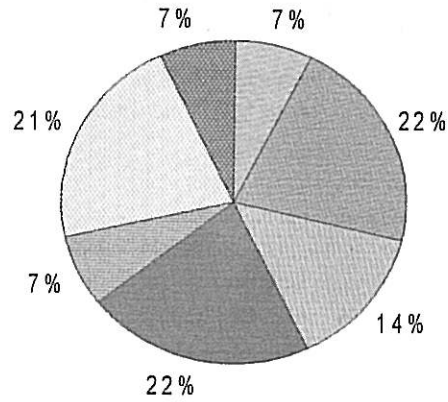

LİFLEVHA 4411		İTHALAT		İHRACAT		İhr. mik./ İth. mik.
		Miktar (m3)	Değer ($)	Miktar (m3)	Değer ($)	
Yıllar	1997	111 569	24 131 716	12 511	2 638 527	0,11
	1998	147 917	35 445 886	11 892	2 428 443	0,08
	1999	136 944	20 623 426	31 712	2 662 580	0,23
	2000	35 830	54 676 378	1 430	3 938 538	0,04
	2001	153 891	26 352 637	84 095	12 159 918	0,55
Kaynak: DTM						

Çizelge 1. Liflevha ithalat-ihracat miktar ve değerleri

Dış ticaret hacmi = İthalat değeri + İhracat değeri

Ticari denge = İhracat değeri - İthalat değeri

$$\text{İhracatın ithalatı karşılama oranı} = \frac{\text{Ticaret hacmi - İthalat}}{\text{İthalat}} \times 100$$

eşitlikleri ile hesaplanarak yorumlanmıştır.

Sektör dış ticaretinin ülkemiz genel ve imalat sanayi dış ticareti içerisindeki payları 1997-2001 dönemi için değerlendirilmiştir.

Liflevha ihracat/ithalat oranı düşük olup, 2001 yılı en iyi, 1998 yılı en kötü dönem olmuştur. İhracatta karşılaşılan güçlükler veya ihracat yapılamama nedenleri Çizelge 2'de verilmiş, nedenlerin dağılım oranları Şekil 1'de gösterilmiştir.

İhracat yapamayan firmalar bunun sebebini ağırlıklı olarak fiyat açısından rekabet edememe (%22) ve dolayısıyla dış pazara açılamamaları, ulaşımda yaşanan güçlükler (%22) yanında üretimlerinin ancak iç piyasaya yetiyor olması (%21) şeklinde belirtmişlerdir. Diğer neden olarak; ürün ölçülerinin dış pazardaki ölçülerle uyuşmaması sorunu gösterilmektedir.

3.1. İthalat

Liflevha sektöründe, ana mallar itibariyle ürün ithalat miktarları ve yıllık değişim oranları Çizelge 2'de verilmiştir.

Ana Mallar	Yıllar 1997-2001					Yıllık Artış %			
	1997	1998	1999	2000	2001	1998	1999	2000	2001
1	25 790	41 526	83 181	26 939	56 540	61,0	100,3	-67,6	109,9
2	84 105	104 507	49 432	7 967	92 754	24,3	-52,7	-83,9	1064,2
3	67	1	512	432	386	-98,5	51100,0	-15,6	-10,6
4	1 607	1 884	3 819	492	4 212	17,2	102,7	-87,1	756,1
Toplam	111 569	147 917	136 944	35 830	153 891	32,6	-7,4	-73,8	329,5
Kaynak: DTM									

Çizelge 2. Liflevha sektörü ürün ithalat miktarları (m3) ve değişim oranları (%)

Liflevha ithalatında 1999 yılında %7,4 ve 2000 yılında %73,8'lik bir azalma, 1998 yılında %32,6, 2001 yılında %329,5 artış olmuştur. 2001 yılında en yüksek, 2002 yılında ise en düşük ithalat miktarına ulaşılmıştır (Şekil 2). Ana mallar bakımından ise 2000 yılında büyük miktarda azalma olmuştur. Liflevha ithalat değerleri 2000 ve 2001 yılları dışında ithalat miktarları ile aynı yönlü ancak farklı oranlarda değişim gösterirken, 2000 yılında ithalat miktarında yaşanan azalmaya karşılık ithalat değeri artmış, 2001 yılında ise bunun tersi olmuştur. Bunun nedeni, döviz kurlarındaki aşırı dalgalanmalar olabilir. Oransal olarak ithalat değerlerinde en büyük artış, ithalat miktarında yaşanan %73,8'lik azalmaya karşılık, %165,1'lik bir artışla 2000 yılında gerçekleşmiştir (Şekil 3).

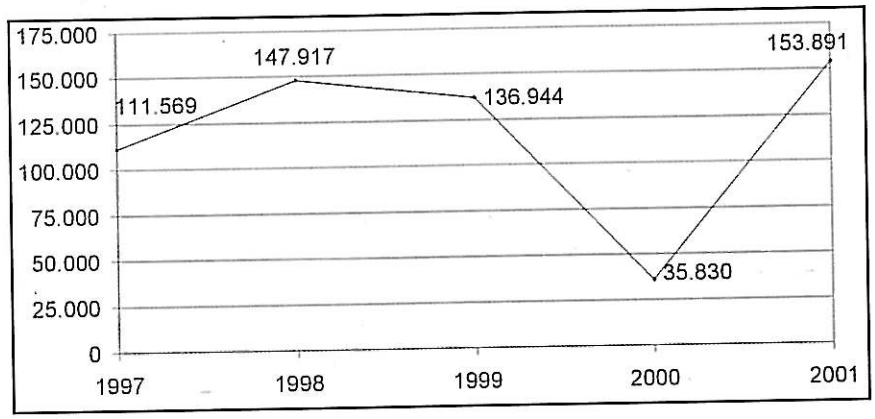

Şekil 2. 1997-2001 dönemi liflevha ithalat miktarları (m3)

1997-2001 döneminde liflevha ithalatında önemli artış olmamıştır. Ancak, 2000 yılındaki azalma nedeniyle 2001'de önemli bir artış olmuş gibi gözükmektedir. 2000 yılındaki azalmanın nedeni, ülkemizdeki ekonomik krize bağlı olarak kurlarda oluşan değişime bağlanabilir. Liflevha sektörünün ithalat değerleri ve yıllık değişim oranları Çizelge 3'te verilmiştir.

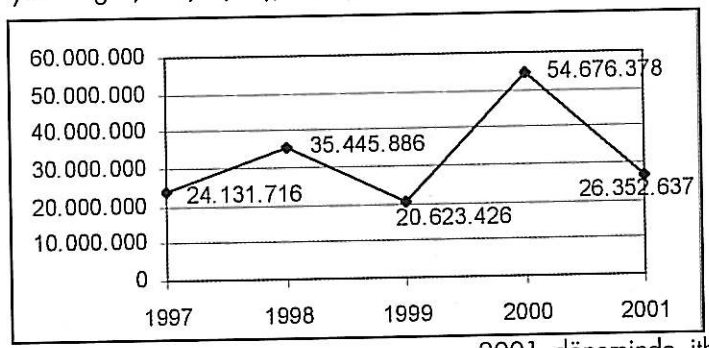

Şekil 3. Liflevha ithalat değerleri ($)

1997-2001 döneminde gerçekleşen liflevha ithalat birim fiyatları Şekil 4'te gösterilmiştir.

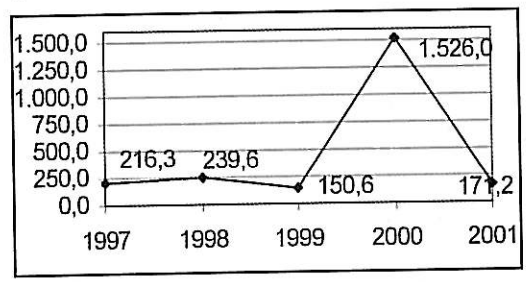

Şekil 4. Liflevha ithalat birim fiyatları ($/m3)

2000 yılı hariç ithalat fiyatlarında küçük bir azalma olmuştur. 1998 yılında bir önceki yıla göre %11,1'lik artma, 1999 yılında %37'lik azalma, 2000 yılında %910,5'luk artma, 2001 yılında ise %88,7'lik azalma gerçekleşmiştir. ISIC Rev.3'e göre elde edilen genel toplam, imalat sanayi ve 4411 GTİP numarası ile verilen toplam liflevha ithalat değerlerinin karşılaştırılması ile elde edilen liflevha sektörü ithalat değerlerinin toplam ülke ithalatı ve liflevha sektörünün içinde bulunduğu imalat sanayi içerisindeki payına ait bilgiler Çizelge 4'te verilmiş ve 1997-2001 döneminde ithalat değerlerinde oluşan trend Şekil 5'te gösterilmiştir.

Ana Mallar	Yıllar 1997-2001					Yıllık Artış %			
	1997	1998	1999	2000	2001	1998	1999	2000	2001
1	9 467 915	10 209 012	9 546 779	22 970 719	12 933 172	7,8	-6,4	140,6	-43,6
2	13 697 986	24 166 263	9 911 733	23 381 130	12 545 730	76,4	-58,9	135,8	-46,3
3	41 926	13 656	81 454	6 784 736	43 158	-67,4	496,4	8229,5	-99,3
4	923 889	1 056 955	1 083 460	1 539 793	830 577	14,4	2,5	42,1	-46,0
Toplam	24 131 716	35 445 886	20 623 426	54 676 378	26 352 637	46,8	-41,8	165,1	-51,8
Kaynak: DTM									

Çizelge 3. Liflevha sektörü ürün ithalatı değerleri ($)